

Dialog społeczny to fundament demokratycznego państwa. NSZZ „Solidarność” opowiada się za partnerskim dialogiem z rządem i pracodawcami, aby to człowiek i jego godność stały się normą i podstawą relacji społecznych. Związek opowiada się za negocjacyjnym systemem zakładowych i ponadzakładowych układów zbiorowych i jest otwarty na zawieranie umów społecznych uznawanych za źródło prawa. Deklaracja programowa NSZZ „Solidarność” z 2007 r.

Projekt w dialogu

Jagna Łobodzińska, kierownik
Działu Programów Europejskich ZRG NSZZ „S”

Projekt "Dialog społeczny - kluczem do rozwoju!" upowszechnia zasady dialogu społecznego wśród pracodawców i pracowników, wzmacnia dialog między partnerami społecznymi, wspierając sprawiedliwy i zrównoważony rozwój gospodarczy i społeczny. Projekt rozpoczęliśmy od debat eksperckich z udziałem NSZZ "Solidarność", Związku Pracodawców „Forum Okrętowe”, urzędników ministerialnych, Rady Ochrony Pracy i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Głównej Inspekcji Pracy na temat kondycji dialogu społecznego i szukania rozwiązań, podnoszących dialog na wyższy, sprawniejszy poziom. Pozostajemy w kontakcie z norweską Konfederacją Związków Zawodowych (LO), by czerpać wiedzę o funkcjonujących w Norwegii rozwiązaniach i dobrych praktykach dialogu społecznego. W ramach audycji "Głos Pracownika" Radia Gdańsk wyemitowano cykl wywiadów dotyczących dialogu na różnych jego szczeblach. Przygotowujemy cykl 10 trzydniowych szkoleń z zakresu negocjacji, na które zapraszamy.

Projekt otrzymał dofinansowanie z Norwegii poprzez Fundusze Norweskie 2014-2021, w ramach programu „Dialog społeczny – godna praca”.

Generalne zasady dialogu społecznego

W polskim prawie, o dialogu społecznym mówi preambuła, czyli uroczysty wstęp, do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r., która stanowi: „my, Naród Polski - wszyscy obywatele Rzeczypospolitej (...) ustanawiamy Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej jako prawa podstawowe dla państwa oparte na poszanowaniu wolności i sprawiedliwości, współdziałaniu władz, **dialogu społecznym** oraz na zasadzie pomocniczości umacniającej uprawnienia obywateli i ich wspólnot”. W Konstytucji RP wpisano ideę dialogu społecznego jako zasadę ustrojową w jej art. 20. Zgodnie z nim „społeczna gospodarka rynkowa oparta na wolności działalności gospodarczej, własności prywatnej oraz solidarności, dialogu i współpracy partnerów społecznych stanowi podstawę ustroju gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej”.

Konstytucja Nihil Novi

Kluczowa formuła polskiej demokracji „nihil novi sine communi consensu” – znana jako „nic o nas bez nas” to nie tylko model demokracji parlamentarnej, to także **elementarna formuła politycznej, obywatelskiej partycypacji**, czyli podstawowa zasada, na której budowano potęgę Rzeczypospolitej. Cytat z konstytucji z maja 1505 r. „Na przyszłe, wieczne czasy nic nowego (nihil novi) stanowione być nie ma przez nas i naszych następców bez wspólnej zgody senatorów i posłów ziemskich, co by było z ujmą i ku uciążeniu Rzeczypospolitej oraz z czyjąkolwiek szkodą i krzywdą prywatną, tudzież zmierzano ku odmianie prawa ogólnego i wolności publicznej”. Jest on interpretowana opacznie - do ikonografii sporów politycznych wszedł bowiem opis zbieżny z „przekonującą” interpretacją, tyle, że sprzeczną z zapisem, który brzmi „Nie rządem Polska stoi, ale swobodami obywateli”, czyli o sile Polski nie stanowi potęga władzy, ale wolność obywateli.

ABC dialogu społecznego (cz.2)

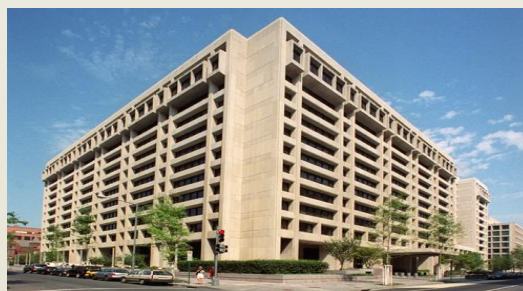
Układy zbiorowe pracy to nieobowiązkowe porozumienia pomiędzy pracodawcą a pracownikami, określające szczegółowe warunki zatrudnienia.

Okręgowy Inspektorat Pracy w Gdańsku prowadzi rejestr zakładowych układów zbiorowych pracy woj. pomorskiego. Wg sprawozdania OIP w Gdańsku w 2021 r. spośród wniosków dotyczących zuzp, które wpłynęły do Inspektoratu tylko jeden dotyczył nowego pracodawcy, nieobjętego dotychczas układem zbiorowym pracy. Pokazuje to stagnację w dialogu społecznym na poziomie zakładów pracy. Brak zainteresowania zawarciem nowych układów wynika w dużej mierze z braku tradycji oraz wypracowanych metod prowadzenia dialogu społecznego w zakładach pracy i zasad zawierania układów zbiorowych pracy, które nie pozwalają na swobodne uregulowanie zakresu świadczeń pracowniczych oraz wskazanie w kodeksie pracy zagadnień wyłączonych z procesu negocjacyjnego.

Według inspektorów pracy z Gdańska nowe układy zbiorowe pracy zawierają powielenie przepisów powszechnie obowiązujących. Istnieje trend zapisywania w treści układów ogólnych zasad wynagradzania pracowników, z unikaniem wpisywania w treści układu tabel konkretnych stawek wynagrodzeniowych.

Na 31 grudnia ub.r. w OIP w Gdańsku zarejestrowanych było 437 obowiązujących i stosowanych układów zbiorowych pracy. W ub.r. do OIP wpłynęło 80 wniosków, zarejestrowano 82 wnioski (2 pochodziło z 2020 r.) dotyczących zakładowych układów zbiorowych pracy. Tylko 4 wnioski dotyczyły rejestracji układu, jeden u pracodawcy, u którego jeszcze nie funkcjonował układ zbiorowy pracy. 66 wniosków zawierało protokoły dodatkowe do uzp. W 10 przypadkach były to wpisy wypowiedzenia lub zawieszenia układu. Liczba wpływających wniosków o rejestrację oraz ich struktura świadczy o niezmiennie utrzymującym się trendzie spadkowym liczby wniosków dotyczących rejestracji nowych zakładowych układów zbiorowych pracy.

Kryzys dialogu czy demokracji?

Międzynarodowy Fundusz Walutowy w Waszyngtonie (fot. Wikimedia)

W procesach transformacji ustrojowej i wprowadzania reform (prywatyzacja, komercjalizacja, marketyzacja) liczył się czas i tempo przemian co sprzyjało wprowadzaniu bardziej imperatywnego niż interakcyjnego modelu przemian politycznych i gospodarczych; niewiele było miejsca na negocjacje i dialog społeczny. Chodziło o działanie przez zaskoczenie i o „terapię szokową”. Grzechy pierworodne popełniły „wschodzące demokracje”, na starcie przemian, gdy po otwarciu barier celnych zadziałał „taran rynku” i rozpoczęła się „nawała ogniowa” rozwiniętego zachodniego „PR-u” i reklamy. Zaczęła się realna – a nie wyidealizowana przez ekonomistów i publicystów – globalizacja zachodniego typu, z bardzo poważnymi jej konsekwencjami dla kształtu rodzących się demokracji i dla procesów dialogu społecznego. Ma to miejsce nie tylko w ramach globalizacji typu zachodniego. Innym „generatorem” czy „eksporterem” swoich rozwiązań politycznych, w rodzaju „sterowanej” czy „suwerennej demokracji”, stała się Federacja Rosyjska, która próbuje je narzucić krajom Azji Środkowej, Kaukazu i oczywiście, Ukrainie, która próbowała realizować projekt pluralistycznej demokracji, co naraziło ją kolejny raz na ostry konflikt z jej wielką „sąsiadką” i „protektorką”. W strefie rosyjskich wpływów szanse pluralistycznej demokracji w stylu zachodnim są mizerne lub co najmniej bardzo ograniczone. (Na podst.: prof. Włodzimierz Pańków „Kryzys dialogu społecznego czy kryzys demokracji?”)

Biuro Projektu: Region Gdański NSZZ „Solidarność”, Wały Piastowskie 24, 80-855 Gdańsk, tel. 58 308 43 37, e-mail: j.szarkowska@solidarnosc.gda.pl <https://www.facebook.com/dialog.kluczem.rozwoju/> Twitter @kluczem <https://www.solidarnosc.gda.pl/dialogspoleczny>, Twitter @kluczem

Projekt otrzymał dofinansowanie z Norwegii poprzez Fundusze Norweskie 2014-2021, w ramach programu „Dialog społeczny – godna praca”.